श्रीः
श्रीमते रामानुजाय नमः
श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः
श्रीसीतालक्ष्मणभरतशत्रुघ्नहनुमत्समेत श्रीरामचन्द्र परब्रह्मणे नमः

श्रीमद्रामायणे वाल्मीकीये आदिकाव्ये उत्तरकाण्डे

॥ एकोनसप्ततितमः सर्गः ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

श्री रङ्गरामानुज महादेशिकन्

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

श्रीः

श्रीमते रामानुजाय नमः

श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः

श्रीसीतालक्ष्मणभरतशत्रुघ्नहनुमत्समेत श्रीरामचन्द्र परब्रह्मणे नमः

॥ एकोनसप्ततितमः सर्गः ॥

शत्रुघ्नलवणयोर्युद्धं लवणस्य वधश्च

तच्छ्रुत्वा भाषितं तस्य शत्रुघ्नस्य महात्मनः।
क्रोधमाहारयत् तीव्रं तिष्ठ तिष्ठेति चाब्रवीत्॥ **7.69.1** ॥

पाणी पाणिं च निष्पिष्य दन्तान् कटकटाय्य च।
लवणो रघुशार्दूलमाह्वयामास चासकृत्॥ **7.69.2** ॥

तं ब्रुवाणं तथा वाक्यं लवणं घोरदर्शनम्।
शत्रुघ्नो देवशत्रुघ्न इदं वचनमब्रवीत्॥ **7.69.3** ॥

शत्रुघ्नो न तदा जातो यदान्ये निर्जितास्त्वया।
तदद्य बाणाभिहतो व्रज त्वं यमसादनम्॥ **7.69.4** ॥

ऋषयोऽप्यद्य पापात्मन् मया त्वां निहतं रणे।
पश्यन्तु विप्रा विद्वांसस्त्रिदशा इव रावणम्॥ **7.69.5** ॥

त्वयि मद्बाणनिर्दग्धे पतितेऽद्य निशाचर।
पुरे जनपदे चापि क्षेममेव भविष्यति॥ **7.69.6** ॥

अद्य मद्बाहुनिष्क्रान्तः शरो वज्रनिभाननः।
प्रवेक्ष्यते ते हृदयं पद्ममंशुरिवार्कजः॥ **7.69.7** ॥

एवमुक्तो महावृक्षं लवणः क्रोधमूर्छितः।
शत्रुघ्नोरसि चिक्षेप स च तं शतधाच्छिनत्॥ **7.69.8** ॥

तद् दृष्ट्वा विफलं कर्म राक्षसः पुनरेव तु।
पादपान् सुबहून् गृह्य शत्रुघ्नायासृजद् बली॥ **7.69.9** ॥

शत्रुघ्नश्चापि तेजस्वी वृक्षानापततो बहून्।
त्रिभिश्चतुर्भिरेकैकं चिच्छेद नतपर्वभिः॥ **7.69.10** ॥

ततो बाणमयं वर्षं व्यसृजद् राक्षसोपरि।
शत्रुघ्नो वीर्यसम्पन्नो विव्यथे न स राक्षसः॥ **7.69.11** ॥

ततः प्रहस्य लवणो वृक्षमुद्यम्य वीर्यवान्।
शिरस्यभ्यहनच्छूरं स्रस्ताङ्गः स मुमोह वै॥ **7.69.12** ॥

तस्मिन् निपतिते वीरे हाहाकारो महानभूत्।
ऋषीणां देवसङ्घानां गन्धर्वाप्सरसां तथा॥ **7.69.13** ॥

तमवज्ञाय तु हतं शत्रुघ्नं भुवि पातितम्।
रक्षो लब्धान्तरमपि न विवेश स्वमालयम्॥ **7.69.14** ॥

नापि शूलं प्रजग्राह तं दृष्ट्वा भुवि पातितम्।
ततो हत इति ज्ञात्वा तान् भक्षान् समुदावहत्॥ **7.69.15** ॥

मुहूर्ताल्लब्धसंज्ञस्तु पुनस्तस्थौ धृतायुधः।
शत्रुघ्नो वै पुरद्वारि ऋषिभिः सम्प्रपूजितः॥ **7.69.16** ॥

ततो दिव्यममोघं तं जग्राह शरमुत्तमम्।
ज्वलन्तं तेजसा घोरं पूरयन्तं दिशो दश॥ **7.69.17** ॥

वज्राननं वज्रवेगं मेरुमन्दरसन्निभम्।
नतं पर्वसु सर्वेषु संयुगेष्वपराजितम्॥ **7.69.18** ॥

असृक्चन्दनदिग्धाङ्गं चारुपत्रं पतत्रिणम्।
दानवेन्द्राचलेन्द्राणामसुराणां च दारुणम्॥ **7.69.19** ॥

तं दीप्तमिव कालाग्निं युगान्ते समुपस्थिते।
दृष्ट्वा सर्वाणि भूतानि परित्रासमुपागमन्॥ **7.69.20** ॥

सदेवासुरगन्धर्वं मुनिभिः साप्सरोगणम्।
जगद्धि सर्वमस्वस्थं पितामहमुपस्थितम्॥ **7.69.21** ॥

उवाच देवदेवेशं वरदं प्रपितामहम्।
देवानां भयसम्मोहो लोकानां सङ्क्षयं प्रति॥ **7.69.22** ॥

कच्चिल्लोकक्षयो देव सम्प्राप्तो वा युगक्षयः।
नेदृशं दृष्टपूर्वं च न श्रुतं प्रपितामह॥ **7.69.23** ॥

तेषां तद् वचनं श्रुत्वा ब्रह्मा लोकपितामहः।
भयकारणमाचष्ट लोकानामभयङ्करः॥ **7.69.24** ॥

उवाच मधुरां वाणीं शृणुध्वं सर्वदेवताः।
वधाय लवणस्याजौ शरः शत्रुघ्नधारितः॥ **7.69.25** ॥

तेजसा तस्य सम्मूढाः सर्वे स्मः सुरसत्तमाः।
एष पूर्वस्य देवस्य लोककर्तुः सनातनः॥ **7.69.26** ॥

शरस्तेजोमयो वत्सा येन वै भयमागतम्।
एष वै कैटभस्यार्थे मधुनश्च महाशरः॥ **7.69.27** ॥

सृष्टो महात्मना तेन वधार्थे दैत्ययोस्तयोः।
एक एव प्रजानाति विष्णुस्तेजोमयं शरम्॥ **7.69.28** ॥

एषा एव तनुः पूर्वा विष्णोस्तस्य महात्मनः।
इतो गच्छत पश्यध्वं वध्यमानं महात्मना॥ **7.69.29** ॥

रामानुजेन वीरेण लवणं राक्षसोत्तमम्।
तस्य ते देवदेवस्य निशम्य वचनं सुराः ॥ **7.69.30** ॥

आजग्मुर्यत्र युध्येते शत्रुघ्नलवणावुभौ।
तं शरं दिव्यसङ्काशं शत्रुघ्नकरधारितम् ॥ **7.69.31** ॥

ददृशुः सर्वभूतानि युगान्ताग्निमिवोत्थितम्।
आकाशमावृतं दृष्ट्वा देवैर्हि रघुनन्दनः ॥ **7.69.32** ॥

सिंहनादं भृशं कृत्वा ददर्श लवणं पुनः।
आहूतश्च पुनस्तेन शत्रुघ्नेन महात्मना ॥ **7.69.33** ॥

लवणः क्रोधसंयुक्तो युद्धाय समुपस्थितः।
आकर्णात् स विकृष्याथ तद् धनुर्धन्विनां वरः ॥ **7.69.34** ॥

स मुमोच महाबाणं लवणस्य महोरसि।
उरस्तस्य विदार्याशु प्रविवेश रसातलम् ॥ **7.69.35** ॥

गत्वा रसातलं दिव्यः शरो विबुधपूजितः।
पुनरेवागमत् तूर्णमिक्ष्वाकुकुलनन्दनम् ॥ **7.69.36** ॥

शत्रुघ्नशरनिर्भिन्नो लवणः स निशाचरः।
पपात सहसा भूमौ वज्राहत इवाचलः ॥ **7.69.37** ॥

तच्च शूलं महद् दिव्यं हते लवणराक्षसे।
पश्यतां सर्वदेवानां रुद्रस्य वशमन्वगात् ॥ **7.69.38** ॥

एकेषुपातेन भयं निपात्य
लोकत्रयस्यास्य रघुप्रवीरः।
विनिर्बभावुत्तमचापबाण -
स्तमः प्रणुद्येव सहस्ररश्मिः ॥ **7.69.39** ॥

ततो हि देवा ऋषिपन्नगाश्च
प्रपूजिरे ह्यप्सरसश्च सर्वाः।
दिष्ट्या जयो दाशरथेरवाप्त -
स्त्यक्त्वा भयं सर्प इव प्रशान्तः॥ 7.69.40 ॥

॥ इत्यार्षे श्रीमद्रामायणे वाल्मीकीये आदिकाव्ये
उत्तरकाण्डे एकोनसप्ततितमः सर्गः॥